

NEDERLANDSCHE HUISTELEFOON MAATSCHAPPIJ

Wanneer je op drie hoog bezig was en de telefoon schelde duurde het natuurlijk eventjes voor je beneden in de hal was. Of je was in je werkkamer en moest een zakelijk gesprek voeren in de hal. Dit ging je vrouw, kinderen en het personeel geen klap aan. Zo waren de tijden nu eenmaal.

De huistelefoon is in Nederland opgekomen toen de netten van de Nederlandsche Bell Telefoon Maatschappij werden uitgerold van af 1880. Deze netten werden ook gebruikt door huistelefoons van plaats A naar plaats B over dat net.

De hoofddirectie der Posterijen en Telegrafie was not amused. De klanten verstuurden geen telegrammen meer en derhalve liepen de inkomsten grof terug. De telegrafie, het Rijk en de Gemeenten gingen geregeld op oorlogspad om maar concessies te verkopen.

De latere huistelefoon bestond uit één of meerdere telefoons in een huis, die aangesloten werden op het openbare net. De op deze wijze aangelegde correcte verbinding werd uiteindelijk geaccepteerd. Men moet zich bedenken dat in die tijd bijna alleen bedrijven, handelshuizen en belangrijke particulieren zich een telefoon konden veroorloven.

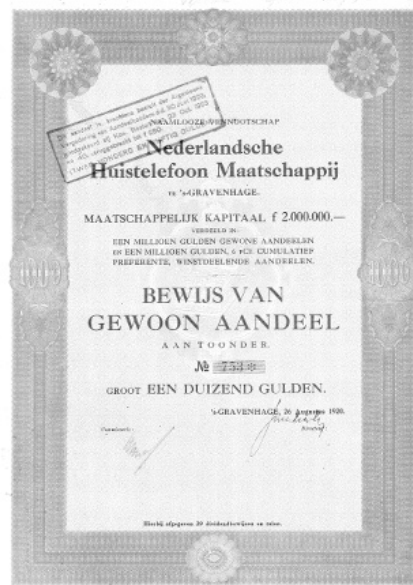
Een aantal maatschappijen zijn hier vanaf 1900 druk doende mee geweest waaronder de in 1913 opgerichte N.H.T.M. Er moet in die tijd ook een geweldig aantal installatie firma's zijn geweest, die door de grote onderlinge concurrentie en de daaraan gekoppelde prijsenslag uiteindelijk met slecht materiaal aan de gang zijn gegaan.

Maar niet alleen particuliere maatschappijen waren hiermee bezig, ook de grote gemeentelijke netten, Amsterdam, Den Haag en Rotterdam lieten van zich horen. En zoals het zo vaak in de geschiedenis heeft plaatsgevonden, vonden de gemeentes dat alleen zij rechten hadden. Zij waren tenslotte de eigenaren van de netten van de Nederlandsche Bell Telefoon Maatschappij geworden na de afloop van de verschillende concessies. De Rijkstelegraaf hield zich in die tijd nog op de achtergrond.

In 1913 verkocht de N.B.T.M. al zijn overige netten aan de inmiddels opgerichte (1904) Rijkstelefoon. Dat de N.H.T.M. het hoofd boven water kon houden binnen de grote groep installatiebedrijven komt doordat zij meer deed dan alleen aanleggen. Zij was tevens importeur voor buitenlandse leveranciers, had voorraad en kon direct aan de verschillende bedrijven/lagere overheden leveren. Zij werd daardoor verreweg de grootste installateur in Nederland.

Maar de grote ommekeer kwam in 1923. De Rijkstelefoon kreeg het recht om zelf huistelefoons te gaan exploiteren en kreeg drie jaar de tijd om voorbereidingen te treffen voor het algehele monopolie. Per 1-1-1928 moesten de huistelefoonbedrijven hun activiteiten staken. De lopende contracten mochten overigens nog worden afgewikkeld.

De Rijkstelefoon bracht de huistelefoon onder in de HAVEE, die gelijk afnemer werd bij de N.H.T.M. Dat was prettig voor de opgeslagen voorraden, maar bracht nauwelijks brood op de plank. In 1933 is zij opgegaan in de nieuw opgerichte Vereenigde Telefoonmaatschappijen.

Bij de oprichting (1913) zijn uitgegeven *f* 500.000,— gewone aandelen. In 1918 is het maatschappelijk kapitaal gebracht op *f* 1.000.000,—. In 1920 op *f* 2.000.000,— verdeeld in *f* 1.000.000 gewone aandelen en *f* 1.000.000,— 6% preferente aandelen. Van beide soorten is *f* 800.000,— geplaatst.

In 1923 werd 75% van het gewone kapitaal afgeschreven tegen afstempeling tot *f* 250,—. Ter compensatie werd een restantbewijs afgegeven. Een tweede reorganisatie werd gepleegd in 1925. Het gehele aandelenkapitaal werd afgeschreven en de preferente aandeelhouders kregen 70% afschrijving per stuk aan hun broek tegen afstempeling, met het bericht dat hun bezit nu gewone aandelen waren geworden.

Bij de oprichting van de Vereenigde Telefoonmaatschappijen in 1933 konden de oude preferente stukken, nu *f* 300,—, gewone aandelen, worden omgewisseld tegen *f* 300,— 6% obligaties met een looptijd van 10 jaar in de nieuwe Mij. De restantbewijzen werden niet meegenomen in het bod en werden derhalve waardeloos.

Peter E. Baas